

НАШЫ БЛІЖЭЙШЫЯ ЗАДАЧЫ

На апошнім пасяджэнні савета БДУ з дакладам «Вынікі першага семестра 1975—1976 навучальнага года і задачы па далейшаму дасканаленню вучэбна-выхаваўчага працэсу» выступіў прарактар БДУ па вучэбнай рабоце А. Я. МАЛЬШАЎ.

Сёння мы друкуем яго доклад у скарачэнні.

Рэктарат, партком, калектывы факультэтаў, катэдр, аддзелаў і служб, партыйныя, прафсаюзныя і камсамольскія арганізацыі правялі на працягу першага семестра 1975—1976 навучальнага года пэўную работу, накіраваную на дасканаленне вучэбна-выхаваўчага працэсу і паляпшэнне кіравання камуністычным выхаваннем студэнтаў.

Вучэбны працэс па ўсіх спецыяльнасцях дзённай і ввечэрняй форм навучання на малодшых курсах арганізаван па новых вучэбных планах. Удасканалілася планаванне вучэбнага працэсу. На аснове тыповых праграм па ўсіх дысцыплінах распрацаваны рабочыя праграмы, перапрацаваны праграмы вучэбнай і вытворчай практыкі.

Павысіўся ўзровень выкладання грамадскіх дысцыплін, абсалютная паспяховасць студэнтаў па гэтых дысцыплінах складала 98,1 працэнта. Належная ўвага ўдзялялася павышэнню ведаў будучых спецыялістаў па педагогіцы і псіхалогіі, этыцы і эстэтыцы, ахове навакольнага асяроддзя, а таксама па падрыхтоўцы спецыялістаў у галіне сучасных метадаў кіравання, у тым ліку з выкарыстаннем сродкаў вылічальнай тэхнікі. Больш інтэнсіўна ажыццяўлялася ўкараненне ў вучэбны працэс прагрэсіўных метадаў навучання з прымяненнем тэхнічных сродкаў. Арганізаван і ажыццяўляецца ўнутрыуніверсітэцкі кантроль за якасцю падрыхтоўкі спецыялістаў.

У той жа час на факультэтах і кафедрах выкарыстоўваліся не ўсе магчымасці для павышэння

ўзроўню вучэбна-метадычнай і палітыка-выхаваўчай работы, асабліва са студэнтамі малодшых курсаў. Таму абсалютная паспяховасць студэнтаў дзённай формы навучання ў параўнанні з вынікамі зімовай экзаменацыйнай сесіі 1974—1975 навучальнага года некалькі знізілася і складае 92,6 працэнта. На 1,7 працэнта зменшылася і колькасць студэнтаў, атрымаўшых выдатныя, выдатныя і добрыя адзнакі. На 108 чалавек павялічылася колькасць студэнтаў, атрымаўшых незадавальняючыя адзнакі.

Найбольш высокіх паказчыкаў па паспяховасці на дзённай форме навучання дабіліся факультэты: юрыдычны — 98,7 працэнта, гістарычны — 97,5 працэнта, журналістыкі — 97,0 працэнтаў.

Ніжэй сярэдніх па ўніверсітэту маюць паказчыкі па абсалютнай паспяховасці факультэты: прыкладнай матэматыкі — 88,1 працэнта, механіка-матэматычны — 90,3 працэнта, фізічны — 91,5 працэнта.

Некалькі знізілася абсалютная паспяховасць студэнтаў у параўнанні з зімовай сесіяй мінулага навучальнага года на хімічным, географічным, фізіка-матэматычным факультэтах.

На ввечэрніх аддзяленнях найбольш высокія паказчыкі па абсалютнай паспяховасці маюць факультэты: хімічны — 90,4 працэнта, біялагічны — 89,1 працэнта і юрыдычны — 89,0 працэнтаў. Найбольш нізкая паспяховасць на механіка-матэматычным факультэце — 76,3 працэнта, фізічным — 81,3 працэнта і географічным — 82,8 працэнта.

Па-ранейшаму адзначаецца нераўнамернасць па абсалютнай паспяховасці па курсах. Найбольш высокая паспяховасць на IV і V курсах (94,1 працэнта і 97,8 працэнта адпаведна), найбольш нізкая паспяховасць на I і II курсах (88,8 працэнта і 91,0 працэнта).

(Заканчэнне на 3-й стар.)

ВЫНІКІ МЕСЯЧНІКА

На пасяджанні прафкома БДУ (26 лютага) і на пасяджанні савета па рабоце ў інтэрнатах пры парткоме ўніверсітэта (1 сакавіка) падводзіліся вынікі месячніка-агляду жыллёва-бытавых умоў і культуры паводзін студэнтаў, якія жывуць у інтэрнатах. Агляд праводзіўся з 1 лютага па 1 сакавіка 1976 года. Спецыяльная камісія правяла праверку інтэрнатаў з улікам усіх паказчыкаў конкурсу. Аналіз вынікаў праверкі паказаў, што ў інтэрнатах праводзіцца значная работа ў плане ідэйна-палітычнага і эстэтычнага выхавання студэнтаў. Асноўным напрамкам гэтай работы ў першым семестры была падрыхтоўка да дастойнай сустрэчы XXVIII з'езда КПБ і XXV з'езда КПСС. У большасці інтэрнатаў былі аформлены стэнды, прысвечаныя гэтым форумам. Добрае ўражанне пакінулі Ленінскія пакоі ў інтэрнатах № 1 і № 4. Наглядная агітацыя ў гэтых інтэрнатах аформлена на высокім ідэйным і мастацкім узроўні. У інтэрнатах праводзіцца вечары, гутаркі, лекцыі, дыспуты, сустрэчы з артыстамі філармоніі, работнікамі службы быту. Усе гэтыя мерапрыемствы садзейнічаюць павышэнню ўзроўню выхавання студэнтаў.

Аднак трэба адзначыць, што не ўсе гэтыя мерапрыемствы папулярныя сярод студэнтаў інтэрнатаў №№ 2, 4, 5, 7. Студсаветам пералічаных інтэрнатаў неабходна

актывізаваць сваю работу. Ва ўсіх інтэрнатах, за выключэннем № 1 і № 6, яшчэ слаба пастаўлена індывідуальная работа са студэнтамі, а таксама работа па прафілактыцы парушэнняў правіл сацыялістычнага супольнага жыцця. Вельмі многа нараканняў выклікала афармленне пакояў. Толькі ў інтэрнаце № 1 студсавет пастаянна ўлічвае гэта пры падвядзенні вынікаў конкурсу на лепшы пакой і паверс. У астатніх інтэрнатах эстэтычнае афармленне пакояў пакідае жадаць лепшага.

У выніку агляду інтэрнатаў месцы размеркаваліся наступным чынам:

I месца з узнагародай пераходным Чырвоным сцягам, Ганаровай граматай універсітэта і тэлевізарам прысуджана інтэрнату № 1.

II месца з узнагародай вымпелам, Ганаровай граматай універсітэта, абсталяваннем для фоталабараторыі прысуджана інтэрнату № 4.

III месца з узнагародай вымпелам і Ганаровай граматай універсітэта прысуджана інтэрнату № 6.

IV месца прысуджана інтэрнату № 7, V месца — інтэрнату № 5, VI месца — інтэрнату № 6. Улічваючы тое, што студсаветы інтэрнатаў № 2 і № 3 былі выбраны ўпершыню і нядаўна пачалі сваю работу, месцы ім не прысуджваліся.

А. ЖЫЛІНСКІ.

Беларускі УНІВЕРСІТЭТ

ОРГАН ПАРТКОМА, РЕКТАРАТА, МЯСЦКОМА, КАМІТЭТА КАМСАМОЛА І ПРАФКОМА
БЕЛАРУСКАГА ОРДЭНА ПРАЦОУНАГА ЧЫРВОНАГА
СЦЯГА ДЗЯРЖАУНАГА УНІВЕРСІТЭТА ІМЯ У. І. ЛЕНІНА

№ 9 (1121) ● Чацвер, 11 сакавіка 1976 г. ● Цана 2 кап. ● Газета выходзіць з 1935 г.

ПАСТАНОВА КАМІСІІ ПА ПАДВЯДЗЕННЮ ВЫНІКАЎ САЦЫЯЛІСТЫЧНАГА СПАБОРНІЦТВА Ў БДУ ІМЯ У. І. ЛЕНІНА ЗА 1975 ГОД— ЗАВЯРШАЛЬНЫ ГОД ДЗЕВЯТАЙ ПЯЦІГОДКІ

Заслухаўшы па гэтым пытанню паведамленне старшыні вытворча-масавай камісіі мясцкома А. А. Пальцава, камісія адзначыла, што ў адказ на рашэнні снежаньскага (1974 г.) Пленума ЦК КПСС і Зварот ЦК КПСС да партыі, да савецкага народа калектыву Беларускага ўніверсітэта імя У. І. Леніна актыўна ўключыўся ў ўсенароднае сацыялістычнае спаборніцтва завяршальнага года дзевятай пяцігодкі.

Зыходзячы з рашэнняў XXIV з'езда КПСС і пастановы ЦК КПСС і Савета Міністраў СССР аб вышэйшай школе, сацыялістычнага абавязальнасці калектываў супрацоўнікаў Беларускага ўніверсітэта на 1975 год былі накіраваны на далейшае дасканаленне вучэбна-метадычнай і навукова-даследчай работы, паляпшэнне арганізацыі і дысцыпліны працы студэнтаў і прафсарска-выкладчыцкага саставу, павышэнне ўзроўню палітыка-выхаваўчай работы.

У рабоце па арганізацыі сацыялістычнага спаборніцтва рэктарат, партком, прафсаюзная і камсамольская арганізацыі ўніверсітэта кіраваліся пастановай ЦК КПСС ад 31 жніўня 1971 года «Аб далейшым паляпшэнні арганізацыі сацыялістычнага спаборніцтва» і пастановай ЦК КПСС, Савета Міністраў СССР, ВЦСПС і ЦК ВЛКСМ «Аб Усесаюзным сацыялістычным спаборніцтвае працаўнікоў прамысловасці, будаўніцтва, транспарту за датуіровае выкананне народнага гаспадарчага плана на 1975 год і паспяховае завяршэнне дзевятай пяцігодкі».

У барацьбу за выкананне прынятых сацыялістычных абавязальнасцяў актыўна

ўключыліся ўсе факультэты, кафедры і іншыя падраздзяленні ўніверсітэта, дзе былі прыняты свае канкрэтныя абавязальнасці. Ход і вынікі выканання сацыялістычных абавязальнасцяў абмяркоўваліся ва ўсіх калектывах падраздзяленняў універсітэта. Агульныя вынікі выканання сацыялістычных абавязальнасцяў на 1975 год па ўніверсітэту паказваюць, што калектыву ўніверсітэта з годам справіўся з пастаўленымі перад ім задачамі і прынятымі сацыялістычнымі абавязальнасцямі.

Кіруючыся рашэннямі XXIV з'езда КПСС, пастановамі партыі і ўрада аб вышэйшай школе, рэктарат, партком, усе грамадскія арганізацыі Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта імя У. І. Леніна правялі ў 1975 годзе адпаведную работу па паляпшэнню камуністычнага выхавання студэнтства, далейшаму дасканаленню вучэбнага працэсу, развіццю навуковых даследаванняў. У 1972—1973 гадах у БДУ распрацаваны канкрэтныя мерапрыемствы па выкананню пастановы ЦК КПСС і Савета Міністраў СССР «Аб мерах па далейшаму дасканаленню вышэйшай адукацыі ў краіне» кожным падраздзяленнем і ў агульнаўніверсітэцкім маштабе, якія паспяхова выконваліся ў 1975 годзе.

Дэканаты, партыйныя, прафсаюзныя і камсамольскія бюро накіроўвалі ў 1975 годзе сацыялістычнае спаборніцтва перш за ўсё на дасягненне новых поспехаў у павышэнні якасці падрыхтоўкі спецыялістаў у святле пастаноў дырэктывіўных органаў.

З мэтай забеспячэння навізны вынаходстваў ва ўніверсітэце палепшана патэнціалізацыйная работа.

У калектывах больш увагі пачалі ўдзяляць палітыка-выхаваўчай рабоце, становіць культуру вытворчасці і

ахове працы, расшырэнню матэрыяльна-тэхнічнай базы.

Паспяхова выконваліся дадатковыя сацыялістычныя абавязальнасці ў гонар XXV з'езда КПСС.

Камісія пастанаўляе:

1. Прысудзіць па выніках сацыялістычнага спаборніцтва:

— першае месца калектыву фізічнага факультэта з уручэннем пераходнага Чырвонага сцяга і Ганаровай граматы ўніверсітэта;

— другое месца калектыву біялагічнага факультэта з уручэннем вымпела «Пераможцу сацыялістычнага спаборніцтва» і Ганаровай граматы ўніверсітэта;

— трэцяе месца калектывам хімічнага і гістарычнага факультэтаў з уручэннем вымпелаў «Пераможцу сацыялістычнага спаборніцтва» і Ганаровых граматаў універсітэта.

2. Прызнаць лепшай сярод агульнаўніверсітэцкіх кафедр кафедру палітычнай эканоміі гуманітарных факультэтаў з уручэннем вымпела «Пераможцу сацыялістычнага спаборніцтва» і Ганаровай граматы ўніверсітэта. Адзначыць добрую працу кафедр гісторыі КПСС гуманітарных факультэтаў і этыкі, эстэтыкі і навуковага атаізму ў ўзнагародзіць іх Ганаровымі граматамі ўніверсітэта.

3. Прызнаць лепшым сярод аддзелаў і падраздзяленняў універсітэта навукова-даследчы аддзел з уручэннем вымпела «Пераможцу сацыялістычнага спаборніцтва» і Ганаровай граматы ўніверсітэта. Адзначыць добрую працу навуковага і вучэбнага аддзелаў і ўзнагародзіць іх Ганаровымі граматамі ўніверсітэта.

4. Кафедры, заняўшы ў сацыялістычным спаборніцтве першыя месцы на факультэтах, узнагародзіць Ганаровымі граматамі ўніверсітэта.

5. Адзначыць добрую працу вылічальнага цэнтра, заняўшага першае месца сярод праблемных лабараторыяў і ўручыць яму вымпел «Пераможцу сацыялістычнага спаборніцтва» і Ганаровую граматаў універсітэта.

На мінулым тыдні прайшло сумеснае пасяджанне бюро камітэта камсамола ўніверсітэта і кафедры гісторыі КПСС гуманітарных факультэтаў. Тама пасяджанне — удасканаленне форм і метадаў сумеснай работы па арганізацыі і правядзенню грамадска-палітычнай практыкі студэнтаў.
Вёў пасяджанне рэктар БДУ, загадчык кафедры КПСС гуманітарных факультэтаў прафесар У. М. Сікорскі.
НА ЗДЫМКАХ: выступае сакратар камітэта камсамола БДУ А. А. ТОЗІК.

ДЭКАН ЗАВОЧНАГА

Падыходзячы да дэкана-та завочнага факультэта, я убачыла групу студэнтаў. Хлопцы і дзяўчаты цярдліва чакалі, калі прыйдзе іх чарга. Мне чамусьці здалася, што сустрэнуся я тут са строгай афіцыйнасцю.

Калі зайшла ў кабінет, зразумела, што памылялася. У жанчыны шчыры позірк, дапытлівая усмешка. Надзея Сямёнаўна Мажэйка — дэкан завочнага факультэта, дацэнт, кандыдат філалагічных навук. На яе рахунку пяць навуковых работ, падручнік па стара-славянскай мове. Зараз яна разам з прафесарам А. Я. Супруном працуе над частотным слоўнікам рускай мовы.

— Прабачце, можна? У кабінет заглядае маладая жанчына. Яе просьба — адкласці тэрмін здачы экзамена. Прычына — нараджэнне дзіцяці.

Твар Надзеі Сямёнаўны становіцца сур'ёзным. Ад-зваю, што размаўляць яны

будуць як жанчыны, як маці.

— Няўжо вам не шкада дзіцяці? Ды і экзамен зноў не здасце. Чаму не згаджаецеся напісаць заяву на прадастаўленне акадэмічнага водпуску?

Тактоўна, упэўнена пераконвае Надзея Сямёнаўна жанчыну. І вось тая ўжо згадзілася.

— Завочнікі—народ своеасаблівы, — гаворыць Надзея Сямёнаўна, калі мы засталіся адны. — Гэта ўжо сталыя людзі, многія з іх працуюць на адказных пасадах, маюць сем'і, заўсёды ў коле грамадскіх спраў. Таму, зразумела, ім на ўсё не хапае часу. Бы-вае, парушаюцца тэрміны здачы сесіі.

Ва ўніверсітэце Н. С. Мажэйка з 1947 года. Паступала як медалістка, у час вучобы была выдатніцай, а зараз — дэкан. Надзея Сямёнаўна вельмі любіць творы У. Салаўкіна, В. Шукшына. У вольны час

не праміне схадзіць з дачкой у оперны тэатр.

— Надзея Сямёнаўна, якой Вы ўяўляеце сабе сучасную жанчыну?

— Лічу, што жанчыне недастаткова займацца гаспадаркай, кухняй, толькі сваім домам. Трэба прысвяціць сябе якой-небудзь грамадскай рабоце. Нельга ўявіць сучаснага чалавека без калектыву, у ім чала-

век духоўна расце. Напрыклад, мне вельмі падабаюцца нашы супрацоўнікі. Побач са мною працуюць выдатныя людзі, сапраўдныя таварышы.

Чалавек на сваім месцы. Толькі тады ён можа прынесці карысць людзям, дапамагчы ім. Імяна такой з'яўляецца Н. С. Мажэйка — добрая, чулая, працавітая жанчына.

Л. КАЧКО.
Фота Д. ПРЭСА.

ДЗЯКУЙ ТАБЕ, ФІЛФАК!

тэорыі і метадыкі выкладання прадметаў. На курсах удасканалення настаўнікаў беларускай мовы і літаратуры ўжо з мінулага года павялічана колькасць гадзін на вывучэнне марксісцка-ленінскай тэорыі. Для настаўнікаў-моваведаў былі прачытаны лекцыі: «Кіраўніцтва КПСС развіццём савецкай літаратуры — ажыццяўленне ленінскіх ідэй у палітыцы партыі ў галіне мастацкай творчасці», «Камуністычная партыйнасць — жыццёвая аснова сацыялістычнага мастацтва».

За апошнія пяць гадоў на базе філалагічнага факультэта БДУ павысілі сваю прафесіянальную адукацыю на месячных курсах 1.232 настаўнікі беларускай мовы і літаратуры, 54 дырэктары і намеснікі дырэктараў васьмігадовых і сярэдніх школ. Сярод слухачоў курсаў — пераважная колькасць настаўнікаў (1.100) з вышэйшай адукацыяй, якія закончылі адпаведныя вышэйшыя навучальныя ўстановы пяць і больш гадоў таму назад.

Такім чынам, кваліфікацыю павысілі настаўнікі сярэдніх і васьмігадовых школ Мінскай вобласці з невялікім стажам педагогічнай дзейнасці, тыя, хто ў сваёй паўсядзённай працы рыхтуе маладою змену для вышэйшых навучальных устаноў, для патрэб народнай гаспадаркі.

Лекцыі, прачытаныя супрацоўнікамі кафедраў беларускай мовы і беларускай літаратуры, карысталіся вялікім поспехам. Лекцыя доктара філалагічных навук, прафесара А. А. Лойкі пра адзінства і разнастайнасць сучаснай беларускай паэзіі выклікала ў настаўнікаў не толькі шчырую зацікаўленасць, але і дапамагае ім аналізаваць паэтычныя творы на больш высокім ідэйным і эстэтычным узроўні, чым гэта рабілася раней. Настаўнікі часцей пачалі звяртацца да кніг А. А. Лойкі: «Новая зямля» Якуба Коласа. Вытокі, веліч, характэрны, «Сустрэчы з днём сучасным», «Беларуская паэзія пачатку XX стагоддзя», «Максім Багдановіч. Альбом-выстаўка ў школе».

Цікавай, змястоўнай і істотнай падачай матэрыялу характарызуецца лекцыя прафесара С. Х. Александровіча аб празаічных творах, якія вывучаюцца ў сярэдняй школе. Аб няспынных плённых пошуках лектара настаўнікі ведаюць з даследаванняў «Незабыўнымі сцежкамі. Нарысы пра беларускіх пісьменнікаў», «Па слядах паэтычнай легенды».

Фарміраванне тэарэтыка-літаратурных паняццяў у працэсе вывучэння літаратуры ў IV—X класах — праблемная, складаная і вельмі важная тэма. З лекцыяй па гэтай тэме заўсёды паспяхова выступае кандыдат філалагічных навук, дацэнт В. П. Рагойша. Яго кніга «Паэтыка Максіма Танка» — добры дапаможнік для вывучэння і аналізу творчасці выдатнага беларускага паэта.

У таямніцы роднага слова, яго культуру, магічную і чароўную сілу дапамагаюць пранікнуць лекцыі дацэнта, кандыдата філалагічных навук М. Б. Яфімавай. Не абмяжоўваючыся аналізам толькі тых мастацкіх твораў, якія ўключаны ў праграму, яна знаходзіць новыя творы, якія можна выкарыстаць у пазакласнай рабоце і на факультатыўных занятках.

З цыклам тэарэтычных лекцыяў па сучаснай беларускай мове выступае кандыдат філалагічных навук М. Д. Міхней, выклікаючы шчырую зацікаўленасць слухачоў. У розныя часы са змястоўнымі лекцыямі выступалі прафесары П. П. Шуба, Л. М. Шакун, М. Р. Ларчанка, дацэнты У. С. Карабан, Л. І. Бурак, В. П. Красней, Я. М. Камароўскі, Л. А. Царанкоў і многія іншыя.

На працягу апошніх гадоў настаўнікі беларускай мовы і літаратуры, пераважная большасць якіх працуе ў сельскіх школах, мелі магчымасць пазнаёміцца з выстаўкамі літаратуры ў кабінетах кафедраў беларускай мовы і беларускай літаратуры, блізка пазнаёміцца з творчасцю і навуковымі даследаваннямі выкладчыкаў універсітэта, навінкамі тэарэтычнай, літаратуразнаўчай і метадычнай літаратуры.

Сувязь Мінскага абласнога інстытута удасканалення настаўнікаў з рэктаратам, парткомамі, дэканатамі і кафедрамі Беларускага ўніверсітэта дала свой плён, добрыя вынікі. Настаўнікі Мінскай вобласці, дырэктары і метадысты інстытута ўдасканалення настаўнікаў ўдзячны за вялікую і добразычлівую дапамогу прафесарска-выкладчыцкаму калектыву ўніверсітэта, рэктарату, грамадскім арганізацыям БДУ.

М. МАЛОЧКА.

СПОРТУ—НАВУКОВУЮ АСНОВУ

26 і 27 лютага 1976 года на кафедры фізічнага выхавання і спорту Белдзяржуніверсітэта імя У. І. Леніна праходзіла навукова-метадычная канферэнцыя. Усяго заслухана 11 дакладаў.

З аналізам работы па ўсесаюзнаму комплексу ГПА ў ВДУ выступіў загадчык кафедры, заслужаны дзеяч фізічнай культуры В. Н. Фелелаў. Ён падкрэсліў неабходнасць сістэматычнага ўздыму фізічнай падрыхтаванасці студэнтаў на ўзровень сучасных патрабаванняў комплексу ГПА.

Пэўную цікавасць прадстаўляюць даклады, звязаныя з метадам навучання і трэніроўкі спартсменаў ВДУ. Так, у паведамленні старшага выкладчыка Г. М. Груды абатульнен багаты практычны вопыт тактычнай падрыхтоўкі баскетбалістаў, сістэматызавана і адлюстравана спецыфіка тактычных дзеянняў баскетбалістаў у абароне і нападзенні (з хуткім прырывам і пазіцыйным нападедам), раскрыты іх задачы і адзначаны фактары, якія абумоўліваюць хуткі прырыв. Аўтар прапановы шэраг арыгінальных практыкаванняў, паказвае спецыфіку іх выкарыстання, дае дакладную схему дзеяння ігракоў і метадыку іх навучання ў пазіцыйным нападедзенні. Выкладаюцца псіхалагічныя асаблівасці ігракоў у абароне, прыводзіцца шэраг практыкаванняў пасіўнай і актыўнай абароны.

Выкладчык У. І. Яжоў раскрывае сучасныя тэндэнцыі ў падрыхтоўцы бегуноў на звышдалёкіх дыстанцыях і прапанаванаў канкрэтныя рэкамендацыі па выкарыстанні некаторых палажэнняў у практыцы падрыхтоўкі бегуноў.

Старшы выкладчык В. Я. Шпігаў паказаў асаблівасці падрыхтоўкі бегуноў на далёкіх дыстанцыях у падрыхтоўчым перыядзе, а таксама зрабіў грунтоўны агляд метадаў падрыхтоўкі бегуноў шэрагу краін Еўропы, раскрыў некаторыя асаблівасці харчавання спартсменаў-стайераў.

Некалькі дакладаў былі прысвечаны распрацоўцы трэнажораў і спецы-

яльных канструкцый, выкарыстоўваемых у вучэбна-выхаваўчым працэсе і спорце. Так, старшы выкладчык У. С. Хрэнаў прапанаваў арыгінальную канструкцыю мішэні для адпрацоўкі ўколаў з «апазіцыяй», якая дазваляе навучаць атакуючым і абаронным дзеянням фехтавальшчыка з завязкай або захватам клінка праціўніка. Старшы выкладчык У. А. Турыгін распрацаваў спецыяльную складную канструкцыю, выкарыстоўваемую для агароджвання сектара кіданняў на стадыёне, якую могуць сабраць і ўстанавіць два чалавекі. Выкладчык В. Г. Акімаў прапанаваў нескладаны планшэнт для зімовых спарборніцтваў па арыентаванню, для выбравы якога не патрэбны такарныя работы і немагнітны метал.

У дакладзе старшага выкладчыка М. М. Кучынскага разгледжаны некаторыя фактары, уздзеянчыя на ўстойлівасць інтарэсаў студэнтаў да заняткаў фізічнай культурай і спортам, а ў паведамленні старшага выкладчыка В. Г. Зямцова выкладзены рэзультаты шматгадовай планавай тэмы па ўздзеянню зімовага плавання на арганізм чалавека.

Падводзячы вынікі навукова-метадычнай работы выкладчыкаў кафедры за 1975 год, патрэбна адзначыць, што калектывам кафедры праведзена пэўная работа. Падрыхтаваны чатыры метадычныя дапаможнікі (з іх адзін выдадзены), абмеркавана і рэкамендавана да абароны дысертацыйная работа старшага выкладчыка У. М. Рэйзіна.

Намеціліся тэндэнцыі расшырэння і паглыблення навукова-даследчай работы на дзесятыю пяцігодку, у якіх рашаючае месца адводзіцца праблемам комплексу ГПА, дасканалення вучэбна-трэніровачнага працэсу і пытанням масавай падрыхтоўкі спартсменаў-разраднікаў і актыву па спорту (суддзяў і інструктараў па спорту).

В. АКИМАУ,
выкладчык кафедры фізвыхавання і спорту.

У ВНУ КРАІНЫ

ФАЛЬКЛОРНАЯ ЭКСПЕДЫЦЫЯ

Уральскі педінстытут не раз адпраўляў сваіх студэнтаў у фальклорныя экспедыцыі. На гэты раз маршрут такой экспедыцыі пралёг па месцах, дзе ваяваў легендарны В. І. Чапаеў. Запісаны на магнітафонную стужку песні часоў грамадзянскай вайны студэнты перадалі мемурыяльнаму музею ў горадзе Чапаеў.

АБЕЛІСК ГЕРОЮ

Вёска Прылукі знаходзіцца на самай мяжы СССР, непадалёку ад Брэста. Тут у чэрвені 1941 года ад кулі фашыскага снайпера геройскі загінуў пагранічнік Козыраў. Нядаўна на мягле героя быў устаноўлен абеліск. Спраектавалі яго і пабудавалі студэнты Брэсцкага інжынерна-будаўнічага інстытута.

«Студенческий меридиан».

НА «ВЕЧАРЫ ЧАЮ»

«Малодосць — гэта агонь, калі ёсць іскра!»

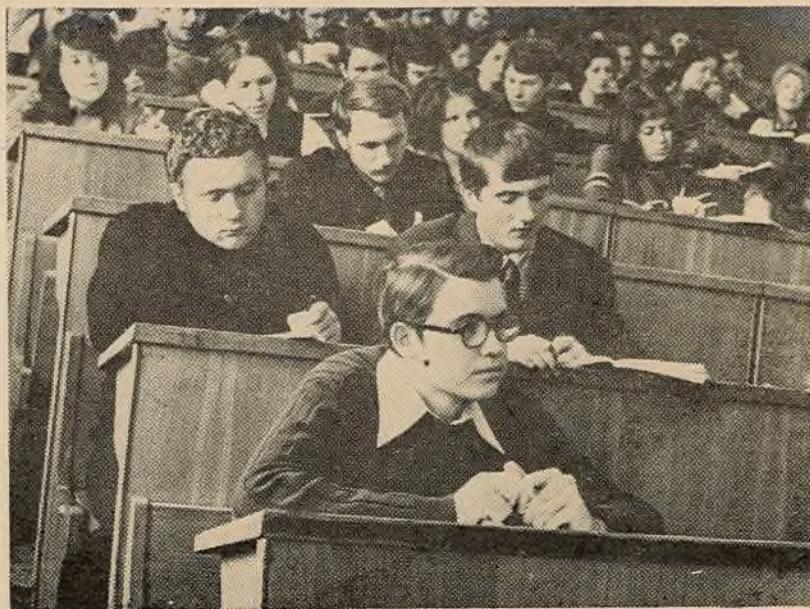
Так пачаў сваё выступленне аб маладзёжным руху Сірыі старшыня нацыянальнага саюза студэнтаў Сірыі ў Ленінградзе Аль-Шэйх Юсеф Насэр на вечары, арганізаваным сірыйскім зямляцтвам і інтэрклубам Ленінградскага політэхнічнага інстытута.

Юсеф Насэр падрабозна расказаў аб дзейнасці саюза моладзі. Гэта арганізацыя іграе вялікую ролю ў справе мабілізацыі сірыйскай і ўсёй арабскай моладзі на барацьбу супраць усіх форм каланіялізму і імперыялізму, за вызваленне усіх акупіраваных арабскіх тэрыторый.

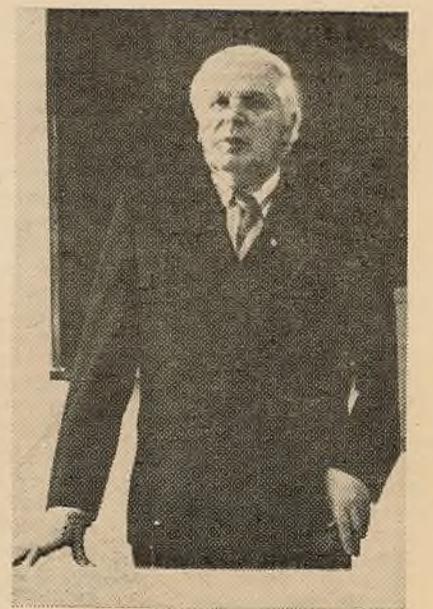
Аб становішчы ў Ліване расказаў таварыш Солеха Масуд. Ён спыніўся на тых цяжкасцях, якія перажывае народ Лівана ў гэты час.

Усе даклады былі выслуханы з вялікай цікавасцю ўсімі ўдзельнікамі вечара, членамі інтэрклуба, прадстаўнікамі саюза моладзі і зямляцтва. У выніку абмеркавання шматлікіх праблем «Вечар чаю» зацягнуўся, але гэта ніхто не заўважыў. Наперадзе новыя вечары, новыя сустрэчы і цікавыя дыялогі ў інтэрклубе.

(«Политехник», ЛПИ).

Лекцыю па новай гісторыі студэнтам III курса гістфана чытае прафесар Л. М. Шнеерсон.

Фота Т. Петрашневіч.

(Заканчэнне.

Пачатак на 1-й стар.)

Калектывы кафедр і факультэтаў усё яшчэ недастаткова працавалі са студэнтамі малодшых курсаў. Мала ўдзялялася ўвагі арганізацыі і планаванню іх самастойнай працы, не поўнаасцяжыццяўлялася паўсеместравая атэстацыя студэнтаў, нерэгулярна ажыццяўляўся кантроль іх бігучай паспяховасці. Дадатковыя заняткі для адстаючых па той ці іншай дысцыпліне студэнтаў не праводзіліся.

Не ўдзялялася адпаведнай увага паляпшэнню педагагічнай падрыхтоўкі студэнтаў для працы ў агульнаадукацыйных школах. Недататкова праводзілася з боку дэканатаў і партыйных арганізацый факультэтаў выхаваўчая работа са студэнтамі ў інтэрнатах. У сувязі з гэтым дэканам факультэтаў, загадчыкам кафедр неабходна на саветах факультэтаў і паседжаннях кафедр глыбока прааналізаваць вынікі зімовай экзаменацыйнай сесіі 1975—1976 навучальнага года, распрацаваць і няспынна ажыццяўляць у ходзе вучэбнага працэсу канкрэтныя мерапрыемствы па паляпшэнню якасці падрыхтоўкі і камуністычнага выхавання будучых спецыялістаў, кіруючыся ўказаннямі XXV з'езда КПСС і XXVIII з'езда КП Беларусі.

Асноўныя намаганні трэба сканцэнтравана на далейшым удасканалванні навуковай арганізацыі вучэбнага працэсу, павышэнню метадычнага і ідэяна-тэарэтычнага ўзроўню навучання з тым, каб падрыхтоўку спецыялістаў ажыццяўляць не толькі ў адпаведнасці з патрэбнасцямі сённяшняга дня, але і з улікам перспектывы развіцця сацыяльнага прагрэсу, народнай гаспадаркі,

НАШЫ БЛІЖэйШЫЯ ЗАДАЧЫ

навукі і культуры, рыхтаваць спецыялістаў, валодаючых не толькі агульнанавуковымі ведамі, але і здольных арыентавацца ў імклівым патоку навуковай інфармацыі, апаніць важнасць новых адкрыццяў і вынаходстваў, арганізаваць і ажыццявіць іх.

У арганізацыі вучэбна-выхаваўчага працэсу ў максімальнай ступені забяспечваць арганічнае спалучэнне навучання з навуковай і вытворчай дзейнасцю, з навукова-тэхнічнай творчасцю. З гэтай мэтай расшыраць творчую садружнасць факультэтаў з прадпрыемствамі і арганізацыямі галіновых і навукова-даследчых устаноў Акадэміі навук БССР для правядзення і практыкі, выканання курсавых і дыпломных работ. Забяспечыць больш актыўны ўдзел студэнтаў у навукова-даследчай рабоце, больш удзяляць увагу навучанню студэнтаў перадавымі метадам арганізацыі работы ў навукова-даследчых лабараторыях, на вытворчасці, у агульнаадукацыйных школах. Кожнаму факультэту неабходна прадумаць канкрэтныя прапановы і прыняць неабходныя меры да стварэння вучэбна-навуковых аб'яднанняў універсітэту — факультэту — навукова-даследчых інстытутаў.

Неабходна таксама вызначыць і няспынна ажыццяўляць канкрэтныя мерапрыемствы па паляпшэнню педагагічнай падрыхтоўкі студэнтаў для работы ў агульнаадукацыйнай школе, узмацніць арыентацыю студэнтаў на педагагічную працу, больш поўна ўлічваць у прафесійнай падрыхтоўцы студэнтаў спецыфіку ву-

чэбнай і выхаваўчай работы ў гарадскіх і сельскіх школах. Удасканалваць арганізацыю і правядзенне педагагічнай і пярэнянскай практыкі ў агульнаадукацыйных школах, расшыраць формы і метады сувязей факультэтаў з арганізацыямі народнай адукацыі, з гарадскімі і сельскімі школамі.

Намаганні прафесарска-выкладчыцкага саставу трэба накіраваць на далейшае дасканаленне навуковай арганізацыі вучэбнага працэсу, удзелу ў распрацоўцы вучэбна-метадычных дапаможнікаў на чытаемых курсах, абагульненне і распаўсюджванне становага вопыту вучэбна-метадычнай работы. Сістэматычна праводзіць індывідуальны і групавы кантроль якасці засваення матэрыялу студэнтамі, выяўляць і аналізаваць прычыны слабай паспяховасці студэнтаў па асобных тэмах і раздзелах чытаемых курсаў. Па выніках патрабаванні да педагагічнага калектыву, дабіваючыся больш сур'езных адносін да арганізацыі і кантролю за самастойнай работай студэнтаў.

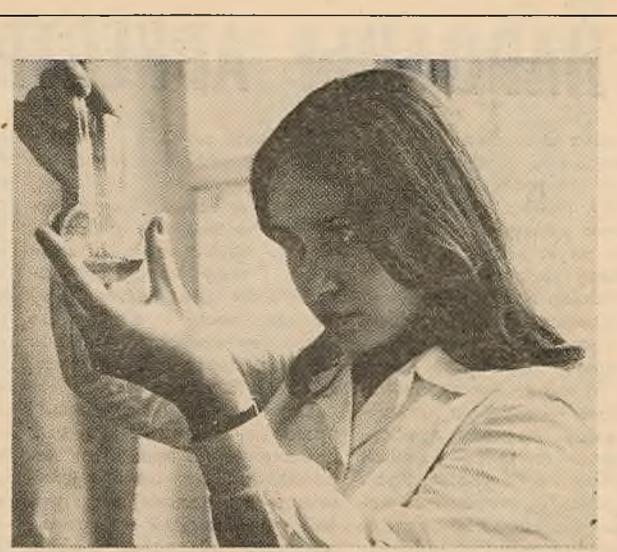
Нам прадстаіць вывучыць пытанне рацыянальнага выкарыстання бюджэту часу студэнтаў, выпрацаваць рэкамендацыі па планаванню іх самастойнай работы і адлюстроўваць гэтае пытанне ў графіках патыднёвага праходжання дысцыплін і ў вучэбна-метадычных планах для студэнтаў малодшых курсаў. Стварыць для студэнтаў першага курса «Інфармацыйныя пакеты».

Неабходна шырэй укараняць у вучэбны працэс сучасныя тэхнічныя срод-

кі і метады праграмаванага навучання. Кафедры павінны забяспечыць сябе неабходнымі кінафільмамі (кінафрагментамі), дыяфільмамі і дыяпазітывамі і шырока выкарыстоўваць іх у курсах чытаемых дысцыплін. Распрацаваць тэсты і праграмы для навучання і кантролю бігучай паспяховасці студэнтаў з выкарыстаннем сістэмы «ЭВОС» на базе ЭВМ «Мінск-32», класа навучаючых машын «КІСІ-5» і іншых сродкаў навучання і кантролю.

Асобую ўвагу неабходна звярнуць на павышэнне навуковага ўзроўню спецыяльных курсаў, чытаемых на ўсіх факультэтах, зыходзячы з перспектывы развіцця навукі і тэхнікі і задач камуністычнага будаўніцтва, на няспыннае дасканаленне сістэмы планавання вучэбнага працэсу (складанне сеткавых графікаў, планаў работ кафедр і індывідуальных планаў выкладчыкаў), справядзачнасці і кантролю на кафедрах, факультэтах за іх выкананнем.

Нам патрэбна ўдасканалваць сістэму ўнутры-універсітэцкага і ўнутры-факультэцкага кантролю якасці падрыхтоўкі спецыялістаў на аснове перспектывных планаў, крытычнай ацэнкі вучэбна-выхаваўчага працэсу, а таксама абагульнення даных кантролю. Узмацніць выхаваўчую работу са студэнтамі ў інтэрнатах, павысіць адказнасць студэнтаў і работнікаў гаспадарчай часткі за лепшае ўтрыманне інтэрнатаў і захаванасць сацыялістычнай уласнасці. Шырэй выкарыстоўваць ініцыятыву студэнтаў і студэнткіх саветаў у справе карэннага паляпшэння жыллёва-бытавых умоў студэнтаў у інтэрнатах.

ТОЛЬКІ ХІМІЯ, ХІМІЯ...

Спакойна рухаючыся па лабараторыі, дзе зараз знаходзіцца і мы, дзяўчына падыходзіць да стала, які застайлен колбамі, рэртормі і іншымі хімічнымі прыладамі. Зазірнушы яшчэ раз у канспект — ніколі не пашкодзіць праверыць сябе, — Галя Баранова ўпэўнена бярэ патрэбныя хімічныя рэагенты.

«Ой, Галя, у цябе таксама ўжо атрымаўся жоўты раствор!» — ішчэ падышоўшая да Галі сяброўка. І яны назіраюць, як праходзіць рэакцыя.

Сёння дзяўчыны-першакурсніцы хіміка займаюцца практычнай работай, праводзяць вопыты. Галоўная мэта заняткаў — увядзенне ў эксперымент на рэагентаў неарганічнай хіміі. Студэнты павінны на простых прыкладах навучыцца самастойна працаваць, авалодаць тэхнікай эксперыменту.

Вось да выцяжнай шафы падыходзіць Наташа Несцярчук. Яна па-гаспадарску расстаўляе нейкія збаночкі, прабіркы; булькае кіпячая вадкасць. Дзяўчына старанна памешвае раствор шкляной палачкай, і ва ўсіх яе руках адчуваецца ўпэўненасць і старанне. Наташы вельмі падабаецца хімія з яе вопытамі, з яе складанай, але цікавай тэорыяй. А чаму ж імяна хімія стала яе «другім жыццём»?

— Ведаеце, я з дзяцінства прывыкла да гэтай навукі, бо мама ў мяне хімік. Раней я яшчэ сумнявалася, што ж мне выбраць: біялогію або хімію, але калі закончыла падрыхтоўку аддзялення, была ўжо ўпэўнена — толькі хімія. І наогул наш хімік самы лепшы. Прыходзіць да нас на вены і вы пераканаецеся, што хімікі — самы вясёлы народ.

Цікава, а што ж робяць тут, у другім канцы лабараторыі?

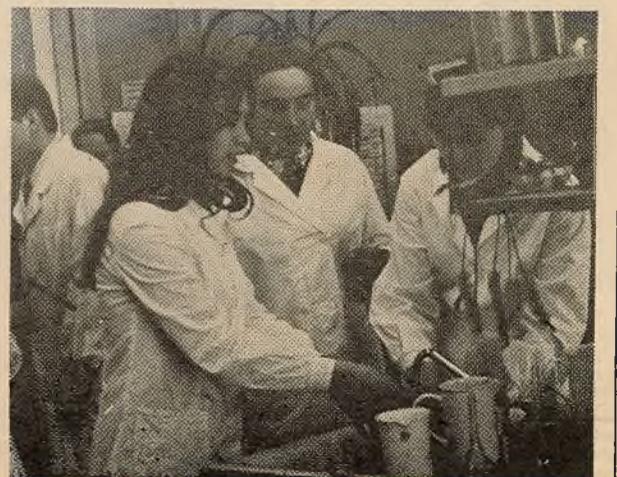
— Пытанне наступнае: серная кіслата, яе пласціваецца, спосабы атрымання, прыклады...

Дзяўчына, якая атрымала заданне, садзіцца за стол. На яе месца праходзіць другая і, паклаўшы шчыткі, пачынае адказваць выкладчыку.

— Прыступіць да практычнай работы, — гаворыць Неаніла Іосіфаўна Кунцэвіч, — студэнты могуць толькі тады, калі яны маюць магчымасць падрыхтаваць яе, замацаваць тэарэтычна. Для гэтага і праводзіцца калектывная, на якіх студэнты рашаюць па пройдзенай тэме задачы, практыкуюцца ў напісанні хімічных рэакцый. Калектывам здаецца на адзнаку, якая ўлічваецца ў бягучым годзе.

Сканцэнтраваны твар у Жаны Расолькі, нецярпліва чакае сваёй чаргі Ала Рудэнка — зараз ім адказваць...

Тэкст І. Саветкінай, фота С. Шыдлоўскай.

СТУДЭНЦКАЯ РЭЦЭНЗІЯ

Кнігі серыі «Пісьменнік ва ўспамінах сучаснікаў» даўно і трывала заваявалі прызнанне шырокага чытача. У маскоўскай і ленінградскай выдавецтвах выйшла ў свет нямала ўспамінаў пра выдатных рускіх мастакоў слова — М. Ламаносава (1962), М. Дабралюбава (1961), М. Чарнышэўскага (т. 1—2, 1959), А. Пушкіна (т. 1—2, 1974), Л. Талстога (т. 1—2, 1955), У. Маякоўскага (1963), С. Ясеніна (1965), А. Фадзеева (1965), Ф. Гладкова (1965) і іншых. Украінцы выдалі ўспаміны пра Т. Шаўчэнку, В. Стэфаніка, М. Рыльскага, П. Тычыну, У. Сасюру і іншых вядомых пісьменнікаў. Аналагічныя кнігі выдаюцца, бадай, ва ўсіх саюзных рэспубліках і за мяжой. Думаецца, не варта і даказваць карысць такіх выданняў — для вучняў і студэнтаў, якія вывучаюць біяграфію класікаў нацыянальнай літаратуры, літаратуразнаўцаў, што даследуюць іх творчасць, шматлікіх чытачоў.

На жаль, да апошняга часу беларускае літаратуразнаўства не магло пахваліцца ніводным зборнікам успамінаў сучаснікаў Беларусі. Канешне, самі ўспаміны пісаліся, публікаваліся ў перыядыцы, гучалі па радыё. Але, не сабраныя разам, не аб'яднаныя ў адным выданні, яны не маглі стварыць усеабадымны партрэт якога-небудзь аднаго мастака. Надвор'я, як кажуць, не робіць і адзіная кніжачка ўспамінаў пра Э. Самуйлёнка «Сло-

ва пра сябе», што выйшла ў свет у 1962 годзе.

І вось летася ў выдавецтве «Мастацкая літаратура» пабачылі свет адразу дзве кнігі мемуараў серыі — «Такі ён быў» і «Шлях паэта» (зборнік успамінаў і матэрыялаў пра М. Вагдановіча).

Зборнік «Такі ён быў» аб'яднаў успаміны сучаснікаў пра класіка бела-

І. Няякшына і іншых). У кнігу ўключаны матэрыялы, якія ўжо друкаваліся ў розных перыядычных і асобных выданнях, але не зводзіліся разам. Некалькі ж успамінаў публікуюцца ўпершыню (Б. Ірыніна, А. Міронава, У. Юрэвіча, І. Кана) або ў дапрацаваным ці поўным выглядзе (А. Посаха, А. Александровіч, М. Рыленкава, П.

ТАКІ ЁН БЫЎ

рускай літаратуры, генія нашага народа Янку Купалу. Пяцьдзесят чалавек, тых, хто штодня, ва ўсемагчымых выпадках бачылі паэта, каму пашчасціла з ім пазнаёміцца, прыгадваюць незабыўныя вобразы песняра, маюць партрэт вялікага паэта і грамадзяніна. Сярод гэтых пяцідзесяці — Якуб Колас і Кузьма Чорны, М. Лынькоў і П. Глеб-жонка паэта У. Луцэвіч і народная артыстка СССР Л. Александровіч, М. Ціханаў і М. Рыленкаў, П. Тычына і М. Нагнібеда, Т. Цільвіціс і А. Венцлава, мастак К. Елісееў і іншыя. Янка Купала паўстае з успамінаў як паэт надзвычайнага таленту, палкі патрыёт і перакананы інтэрнацыяналіст, пісьменнік сапраўды народны па характару сваёй творчасці, па той любові, якой ён карыстаўся і карыстаецца ў народа, чалавек вялікай абаяльнасці і інтэлігентнасці. Прасочаны найбольш значныя вехі ўсёго жыццявага шляху паэта — ад маленства (успаміны сястры паэта Л. Раманоўскай) і да апошніх нават не год, а дзён жыцця (успаміны А. Вялевіча, Б. Емяльянава,

Кавалёва, Я. Садоўскага). Усё гэта робіць кнігу «Такі ён быў» вельмі карыснай і своечасовай, багатай сваім фактычным матэрыялам, разнастайнасцю звестак пра паэта — адным словам, надзвычай патрэбным, даўно чаканым выданнем.

Разам з тым хацелася б выказаць і некалькі зауваг. Мне здаецца, кніга выйшла крыху аднастайнай. У ёй добра паказаны Купала «класічны»: геніяльны паэт, вялікі грамадзянін, настаўнік маладой літаратурнай змены і г. д. У той жа час бытавое, сямейнае акружэнне паэта, яго асабісты, інтымны свет — усё тое, без чаго таксама мы не можам сёння належным чынам успрыняць нават класіка — засталася ў асноўным па-за межамі кнігі. А з якой неаслабнай цікавасцю чытаюцца, напрыклад, старонкі ўспаміна-нарэса «Галінка барбарысу» Т. Масэнкі з яго «Рамана памяці» (Кіеў, 1965 год), дзе імяна гэты чыста сямейны свет паэта ўзноўлены ярка і захапляюча! Дарэчы, чамусьці складальнік зборніка І. Жыдовіч падаў успаміны па публікацыі «Вітчизни»

1952 года, а не па апошняй прыжыццёвай, значна дапрацаванай і дапоўненай, змешчанай у «Рамане памяці». У «Вітчизні» «Галінкі барбарысу» якра і не было...

Выклікае таксама непараўменне, чаму ў кнігу «Такі ён быў» не ўвайшлі ўспаміны некаторых выдатных пісьменнікаў як беларускіх, так і не беларускіх, якія добра ведалі Янку Купалу, сябравалі з ім. Я маю на ўвазе перш за ўсё Кандрата Крапіву, Петруса Броўку, Максіма Рыльскага. У М. Рыльскага ёсць некалькі артыкулаў пра Купалу, у якіх арганічна прыўваходзяць і яго згадкі пра песняра («Кніга народнай паэзіі», «Янка Купала», «Паэтрыцар»). Неаднаразова пра аўтара «Жалейкі» пісалі К. Крапіва і П. Броўка. Магчыма, напісанае беларускімі пісьменнікамі цалкам аднесці да ўспамінаў нельга. Але ж можна было тады папрасіць іх падзяліцца сваімі ўспамінамі пра Янку Купалу — спецыяльна для гэтага выдання.

І яшчэ адно. У выданнях падобнага тыпу ў канцы кнігі павінны быць не кароценькія «Заўвагі», а разгорнутыя «Каментарыі» (хаця б наштат тых, што змешчаны ў зборніку «Шлях паэта»). Да таго ж, нават «Заўвагі» складзены залішне паспешліва, у іх не вытрымліваецца адзіны прынцып каментаравання: у адным выпадку падаюцца даты жыцця аўтара ўспамінаў, род яго заняткаў, у другім — не, не сказана, хто перакладаў матэрыялы для зборніка, апублікаваныя ў рускім, украінскім, літоўскім друку і г. д.

Ігар ЖУК, член гуртка гісторыі і тэорыі беларускай літаратуры.

НАРОДНЫ АРКЕСТР: БУДНІ І СВЯТЫ

Першая замежная паездка народнага аркестра народных інструментаў БДУ імя У. І. Леніна здзейснілася толькі дзякуючы ўсёй той працы, якую з дня ў дзень выконваў калектыў на працягу свайго трыццацігадовага існавання. 23 гады работы ў калектыве мастацкага кіраўніка і дырыжора аркестра Міхаіла Аркадзевіча Лісіцына — адна з галоўных умоў поспеху аркестра сярод слухачоў нашай рэспублікі, ВНУ краіны і той папулярнасці, якую ён набыў за час апошняй паездкі. Дзясць дзён быў у Польскай Народнай Рэспубліцы наш калектыў. Дыпламантаў ўсесаюзнага і рэспубліканскіх конкурсаў мастацкай самадзейнасці віталі на гэты раз студэнты і выкладчыкі Ягелонскага ўніверсітэта, прадстаўнікі мастацтва, рабочыя і служачыя.

Пятнаццаць — дваццаць канцэртаў штогод дае наш аркестр. Каля двухсот твораў гучыць у яго выкананні. Нам не ў навіну ні вялікія сцэны, ні малыя пляцоўкі з залай на некалькі дзсяткаў слухачоў. Нам знаёмы і бурныя «біс», «брава» і радасць ад нягромкіх, але шчырых апладысмантаў.

Калектыву і яго нязменны кіраўнік з кожным выступленнем адкрываюць у творы новае, заўсёды шукаюць разам. І часта гэтым дапамагае слухач. Такое трыадзінаства ў нашым аркестры заў-

сёды было жывым. І можа таму кожны без выключэння твор у выкананні аркестра, які ўжо дзясць год носіць ганаровае званне народнага, гучыць арыгінальна, прафесійна. І таму галоўнай узаагаворай для ўдзельнікаў самадзейнасці з'яўляецца «самодеяельность улыбок на святых сценах лиц», як пісаў Я. Яўтушэнка.

Так было і ў Польшчы. І прыемна адзначыць, што прызнанне на канцэртах пераплалася з сяброўскай шчырасцю палякаў, са строгай арганізацыяй праграмы, непадробнай увагай і ўдзячнасцю.

МЕСЯЦЫ ВЕРАСНІ

Кожны верасень для нашага аркестра — новы пачатак. І не толькі таму, што пачынаецца новы навучальны год, а з ім і наш канцэртны сезон. На штодзённых рэпетыцыях ужо не відаць многіх знаёмых твараў, да якіх за пяць год прывык кіраўнік, з якімі пасябрывалі тыя, хто трымае цяпер па спадчыне перайшоўшыя «імянныя» інструменты. Такая традыцыя ў нас. Але той жа верасень прыводзіць новых членаў. Першакурснікі прыходзяць на змену. Маладзейшыя... Здарэецца, што і лепшыя. Даўно сярод аркестрантаў няма непісьменных. Па нотах іграюць усе. Усе пасля музычнай школы, вучылішчаў, гуртоў, не тое, што 20—30 год назад. Але ж

і адукаваных, ды маладых, трэба падключыць у ансамбль. Такі ўжо лёс у студэнцкіх самадзейных аркестраў — пастаянна абнаўленне. Сістэматычнае і непазбежнае. Міхаіл Аркадзевіч у 1953 годзе прышоў равеснікам сваіх аркестрантаў, а ўжо цэлае пакаленне вырасла на яго вачах. Магчыма, таму, што кіруе аркестрам вялікі аптыміст па натуре, састаў умацоўваецца год ад году. Лісіцын верыць у новенькіх і прымушае іх паверыць у іх жа годнасць. Ад гэтага залежыць многае... І хоць бег гадоў спыніць не ўдаецца, багаце яго душы захоўвае ў сабе юнацкі энтузіязм, і ён заўсёды застаецца равеснікам дваццацігадовых, любімы ўсім, хто прыйшоў да яго ў адзін з верасняў...

БУДНІ

Звычайным для аркестра быў мінулы год. Рэпетыцыі, канцэрты, паездкі... Але звычайнасць была толькі знешняй. Аркестр перажываў перыяд асаблівага пад'ёму. Так пачаўся і гэты год. За месяц мы падрыхтавалі новую праграму. Уключылі ў яе сімфанічныя і камерныя творы, інструментальныя творы, інакш зрабілі Яўген Глебаў, Юрый Семяняка, Міхаіл Лісіцын. Канцэрт у Адаскім універсітэце запамінацца на доўга як узорнае выступленне аркестра. Неяк пасля Міхаіл Аркадзевіч неў-

прыкмет падзяліўся: «Вось цяпер мы ў такой форме, калі ў час выканання я ўвесь аддаюся музыцы і зусім не думаю аб партытуры...».

На такім узроўні калектыву трымаўся ўвесь год. І гэта было залогам для расшырэння сувязей аркестра ў новым годзе.

Праграма была гатовая. Кожны твор адшліфаван да дасканаласці. Да паездкі ў Польшчу заставалася тры месяцы. І тут Міхаіл Аркадзевіч прыносіць адну за другой новыя для аркестра і даволі складаныя п'есы.

Спрабуем «Бульбу» Андрэя Мдзівані — фантазію на тэму народнай мелодыі. Твор несправядліва. Адрозна пасля першага прайгравання ўзнікла раздваенне думкі: адны за тое, каб працаваць над п'есай, другія — супраць. Справа ў тым, што такая інструментальна амаль не выконвалася раней у Беларусі — арыгінальная, з максімальным выкарыстаннем сродкаў народнага аркестра. Міхаіл Аркадзевіч паслухаў усіх, яшчэ раз паўтараў, што твор цікавы і калі мы зможам яго паставіць як след...

У Польшчы гэты нумар пайшоў на «біс».

Дваццаць пяць твораў Глебава, Семянякі, Туранкова, Мдзівані, Барадзіна, Хачатуряна, Агінскага, Штрауса, Брамса, Фібіха і іншых кампазітараў узяліся мы

падрыхтаваць да паездкі. Атрымалася, што абнаўляем праграму амаль напалавіну. І выграць «бой» з ёю можна было, але толькі пры ўмове безадкорнага выканання. Вось, напрыклад, «У манастыры» Барадзіна (пераклад Лісіцына). У пачатку і канцы п'ескі — калакольны перазвон. Ідзе пераклічка паміж струнай (домры, балалайка, цымбалы) і басовай (гітара-бас, ударнік і раяль) групамі.

— Дзі-інь-нь-нь...
— Бо-о-о-м-м...
— Дзе-ень-нь-нь...
— Ба-а-а-м-м... Ба-а-а-м-м-м...

Самыя напружаныя хвіліны. Паўтона фальшы ў акордзе, імгненнем раней ці пазней хтось адзін уступіў — спалохаеш гэтую цішу, згіне напружанне, страціш твор. Нават на рэпетыцыях, калі адкрывалі «У манастыры», усе заміралі...

А «Паэма» З. Фібіха «Венгерскі танец» № 6 І. Брам-

са! «Гавот» Лекака, «Лірычная п'еса» А. Туранкова! Ды амаль усе творы, уключаныя ў праграму, патрабавалі прафесійнага выканання. Яшчэ ў 1959 годзе на адным з аглядаў была адзначана іменна гэта якасць нашага аркестра, а ён не толькі не страчвае старога добрага, але і набывае новае. Таму падбор твораў быў не выпадковым.

Мы не пераацанілі свае магчымасці. Рэпетыцыі ў студзені і лютым дазволілі давесці праграму да належнага стану. Калектывныя абмеркаванні, агульныя пошукі прывялі да новых знаходак, далі жаданыя карысныя адкрыцці.

І вось, нарэшце, 14 лютага!

Мы едем у Польшчу.

Л. КАЛБАСКА,
удзельніца народнага аркестра народных інструментаў.
Фота С. Берасцень.
(Працяг будзе).

ЗІМОВЫЯ КАНИКУЛЫ — У СБА

— Валожынскі райком камсамола, — значыць другі сакратар РК ЛКСМБ І. М. Ланько, — за высокія вытворчыя паказчыкі на будаўніцтве СПТВ і актыўны ўдзел у грамадскім жыцці ўзнагароджвае граматамі байцоў зімовага студэнцкага будаўнічага атрада імя XXV з'езду КПСС Белдзяржуніверсітэта...

У мінулым годзе ў час зімовых канікул студэнты гістарычнага факультэта па прапанове Валодзі Карагіна рашылі папрацаваць у адной з арганізацый горада. Справа гэта прыйшла ўсім па душы. І вось сёлета па рашэнню камітэта камсамола БДУ быў створаны зімовы будаўнічы атрад. Камандзір атрада — ініцыятар пачыну У. Карагін.

Жадаючых стаць байцамі атрада было шмат. Перад адпраўкай у Валожын, на месца работы атрада, байцы ўсклалі кветкі да Памятнага знака выкладчыкам, студэнтам, супрацоўнікам, аспірантам і рабочым універсітэта, загінуўшым у у гады Вялікай Айчыннай вайны. Сакратар камітэта камсамола БДУ А. А. Тозік уручыў на час работы атрада Памятны сцяг ЦК ЛКСМБ. Пospехаў у працы пажадаў атраду камісар аб-

ласнога штаба СБА А. Бабчыньскі.

На другі дзень пасля прыезду мы прыступілі да работы. Адрозна ж узялі дэвіз: «XXV з'езд КПСС — студэнцкую працоўную дэкаду». Камандзір паклапаціўся аб арганізацыі работы на трох аб'ектах. На месцах справай кіравалі вопытныя брыгадзіры М. Жэўко, М. Понтус, камісар атрада М. Кобрык, майстар Ю. Маціюк. Штодзённа на вярочных паседжаннях штаба атрада падводзілі вынікі дня. Вызначаліся брыгада — пераможца ў сацыялістычным спаборніцтве і лепшыя рабочыя. На ранішняй лінейцы пераможцам уручыся ўручыся пераходны вымпел, аб'яўляліся падзякі. Тон у рабоце заўсёды задавалі камуністы атрада. На чале партыйнай групы стаў Міхаіл Жэўко. У дзень адкрыцця XXVIII з'езда КПБ атрад стаў на працоўную вахту. Дні работы з'езда былі аб'яўлены днямі найвышэйшай прадукцыйнасці і якасці працы. Ганаровым байцом атрада быў залічаны Герой Саветаў Саюза Мікалай Гастэла. Усе дружна працавалі на суботніку ў яго гонар. Заробленыя грошы былі пералічаны ў Фонд міру.

Байцамі атрада праводзілі таксама і грамадска-палітычныя мерапрыемствы. На сустрэчах з вучнямі старэйшых класаў школ Валожына студэнты расказвалі аб сваіх факультэтах, аб будучых прафесіях. У гасцях у байцоў атрада пабывала другі сакратар райкома камсамола І. М. Ланько. Яна пазнаёміла раят з гісторыяй горада і раёна, расказала аб працоўных поспехах рабочых і калгаснікаў. Пра работу XXVIII з'езда КПБ, пра сваю брыгаду расказала дэлегат з'езда брыгадзір калгаса «Заветы Ильича» Ваянціна Яблонская.

Так праходзілі нашы будні.

— Ці варта ствараць зімовыя атрады? — пытаюцца некаторыя. Канікулы ж даюцца для таго, каб студэнты адпачылі, набраліся сіл перад новым вучэбным семестрам. Ды і ўмовы для работы зімой не тыя, што летам. Аднак, як заўважыў баец атрада Віктар Гурэцкі, «перамена роду заняткаў для мяне і з'яўляецца адпачынкам».

Водгук начальніка ПМК-64 «Маладзечнасельбуд» С. Садоўскага аб рабоце атрада гаворыць сам за сябе: «...Вытворчыя зменныя заданні атрад выконваў на 180—200 працэнтаў пры якасці работ «добра».

М. ЧАЛЕЙ.

ТВОРЧАСЦЬ З АЛОЎКАМ У РУЦЭ

ПА ВYSTAВAЧНЫХ ЗАЛАХ

Першыя ўражанні заўсёды самыя непасрэдня: дакладнасць, мастацкая праўда малюнкаў; валоданне бачаннем будучага кадра. І як усяго мала... Шкадаванне, што такая невялікая канферэнцзала Рэспубліканскага Дома кіно. Адчуваецца, многа работ засталася па-за сценамі персаналяна выставы мастака — пастаноўшчыка кінастудыі «Беларусьфільм», заслужанага дзеяча мастацтва БССР Яўгена Маркавіча Ганкіна.

Пункт погляду ў кожнага мастака індывідуальны. Творчы профіль мастака кіно тым больш своеасаблівы. У Ганкіна творчы прынцып падпарадкаваны задачам кінамастацтва: глядач павінен адчуць фільм, і наадварот, твор павінен захапіць глядача, па словах Рэзіна, «як акорд у музыцы». Час, які рэжысёр адводзіць на ўспрыманне кадра, звычайна кароткі. Таму выяўленчае рашэнне асобнага эпизода ў Яўгена Ганкіна яснае, выразна-дакладнае, фарбы яго эскізаў з тых, якіх патрабуе энас эпизода. Такі «Партызанскі лагер» (кінафільм «Заўтра будзе позна»). Аб'ём фігур, рэалізм дэталю (хата, дрэвы, падвода), перспектыва, танавы настрой — усё даказвае прадуманасць будучага кадра да дробязяў.

А вось «Вуліца ў Оршы» (кінафільм «Хлеб пахне парамом») напісана больш эмацыянальна. У эскізе адчуваецца дух часу. Мастак дабіўся эфекту незалежнасці малюнка ад умоў, дыктуюмых экранам.

Вельмі ўдалымі атрымаліся эскізы масавых сценаў да кінафільма «Я родом з дзяцінства». Вострае кампазіцыйнае і танавое рашэнне знойдзена ў «Малюнках Віктара» (кінафільм «Вайна пад

насць сваю Я. М. Ганкін пачаў на здымках «Івана Грознага» пад кіраўніцтвам Сяргея Эйзенштэйна (1944 г.).

...Вось ён: мудрыя вочы, вялізны лоб мысліцеля. Позірк у заўтра, акрыленасць, палёт думкі — так, гэта «Эйзенштэйна» — адзін з лепшых малюнкаў выставы. Побач партрэт В. Корш-Сабліна. У ім — характар чалавека, тое, што не можа перадаць нават самая добрая фатаграфія. Іскрацца гумарам сяброўскай шаржы на пісьменнікаў, рэжысёраў.

Сканцэнтраванасць думкі, лаканічнасць, праніклівасць — рысы, уласцівыя графічным работам Ганкіна, асабліва з цыкла «Саласпілс». Гэта графіка вялікага эфекту, графіка сімвалу. «Маці», «Жывыя — мёртвыя» — кранаючая душу шчырасць.

У кнізе водгукі вядомыя нехта са студэнтаў БДУ пакінуў запіс, што яму вельмі падабаецца малюнак «Куток старой Рыгі». Цікава, што ў гэтым невялічкім творы адчуваецца рука мастака кіно. Дакументалізм, выразнасць; абавязковасць пакінуць нешта за рамкамі малюнка — па-за кадрам.

...Эскізы, графіка, карыкатура, зноў эскізы. Мы бачылі кінафільмы, над якімі працаваў Я. М. Ганкін. Непрафесійны глядач, напэўна, і не заўважыў працу мастака. Гэта добра. Гэта значыць, што прадметнае асяроддзе глядач успрыняў як сапраўднае жыццё. Ацэнка красамоўная...

С. ШЫДЛОЎСКАЯ.

НА ЗДЫМКАХ: кладку вядзе адзін з лепшых байцоў СБА Мікалай ПОНТУС; камандзір СБА Уладзімір КАРАГІН падводзіць вынікі працоўнага дня на пасяджэнні штаба.

Фота АУТАРА.